

DE TITANEN

mythologie in 30 seconden

Gaia en Uranus brachten het geslacht van de Titanen ter wereld. Zij streden vergeefs tegen de Olympiërs in de grote Titanomachie, die tien jaar duurde. De betekenis van 'Titan' is nog altijd onduidelijk. De Titanen symboliseren de krachten van de natuur, niet getemd door de rationele en patriarchale heerschappij van de Olympiërs. Ze worden zelden in de kunst afgebeeld en oogsten weinig verering. Twee bekende Titanen waren de waterachtige, mannelijke Oceanus en de vrouwelijke Tethys, vermoedelijk afgeleid van het Babylonische waterwezen Tiamat. Oceanus was een rivier die rond de wereld stroomde. Volgens Homerus schonken Oceanus en Tethys het leven aan alle andere goden. Oceanus voedde ook alle wateren in bronnen, fonteinen en rivieren. Uit Oceanus en Tethys kwamen de Oceaniden voort, geesten van zee, rivieren en bronnen. Andere Titanen zijn Phoebé, die verband houdt met de hemel, en Themis, die staat voor datgene wat vastgelegd en geregeld is. Zij beheerst het orakel van Delphi voordat Apollo de zeggenschap erover kreeg en baarde kinderen voor Zeus, net als de Titanide Mnemosyne, 'herinnering'. Cronus en Rhea waren ouders of grootouders van de Twaalf Olympiërs, onder wie Zeus.

OVERWEGING (3 SEC.)

De Titanen bezaten een geduchte kracht en waren de kinderen van Gaia en Uranus. Ze werden in een grote slag verslagen door de Olympiërs, onder leiding van Zeus.

ODYSSEE (3 MIN.)

Iapetus en Themis waren de ouders van Prometheus. Deze zoon van een Titan had een langlopend conflict met Zeus, die de andere Titanen had verslagen en opgesloten. In Hesiodus' *Theogonie* en *Werken en dagen* is Prometheus een bedrieger. Hij probeert Zeus te bedotten en vuur te stelen voor de mensheid, voor straf pikt een adelaar zijn lever uit.

VERWANTE MYTHEN

Over de hele wereld zijn gelijksoortige mythen over een oorlog in de hemel te vinden, bijvoorbeeld de Oudnoorse oorlogen tussen de Aesir en Vanir, de Babylonische oorlog tussen Tiamat en Mardoch, en de oorlog tussen God en Satan in de christelijke overlevering.

BIOGRAFIEËN (3 SEC.)

PROMETHEUS
Rebelse god, die vuur steelt voor de mensheid
Zie blz. 26

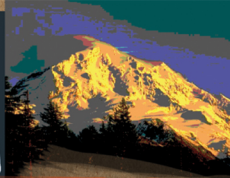
ZEUS/JUPITER
Koning van de Olympus, god van de hemel
Zie blz. 32

TARTARUS
Keizer van de Titanen en ook de god van die kerker
Zie blz. 86

TEKST (30 SEC.)

Barry B. Powell

De Titanen, de kinderen van Gaia en Uranus, streden tegen de Olympiërs om de wereldheerschappij, maar verloren.

APOLLO

mythologie in 30 seconden

De immer jeugdige Apollo was de zoon van Zeus en Leto, en de tweelingbroer van Artemis. Voordat hij werd opgenomen in de Olympische familie was Apollo gevreest op aarde en bij de goden. Alleen Delos – een drijvend eiland dat eigenlijk geen 'land' was – was bereid als zijn geboorteplaats te dienen. Schijnbaar als vervulling van een profetie dat hij 'geweldig de baas zou spelen onder goden en sterfelijke mensen' (homerische hymne aan Apollo, 68-69), spande Apollo zijn boog toen hij aankwam bij het huis van Zeus. Uit angst verlieten de andere goden hun troon, tot Leto hem ontwapende. Tot Apollo's wapenfeiten behoort zijn overwinning op de slang Python, de vorige heerser van Delphi. Delphi was sindsdien bij uitstek de locatie voor zijn erediens. Toen zijn moeder in haar eer werd aangetast, nam Apollo wraak, met zijn tweelingzus en mede-boogschutter Artemis. Toen Niobe pochte dat ze vruchtbaarder was dan Leto, schoot het tweetal haar kinderen dood. Voor sommige andere daden werd hij gestraft. Voor het doden van de Cyclopen, bijvoorbeeld, liet Zeus hem een jaar lang het vee van de sterfelijke Admetus hoeden.

OVERWEGING (3 SEC.)

Apollo wordt soms verzenzelveid met de zonnegod Helios. Hij is de heerser over onder meer poëzie, profetie, muziek, geneeskunde en ziektes.

ODYSSEE (3 MIN.)

Apollo predikte matigheid, maar bracht dat zelf niet altijd in praktijk. Vaak mislukten zijn pogingen om vrouwen te ontmoeten. Zo behield Cassandra haar maagdelijkheid, evenals haar medeprofetes, de Sibille van Cumae; Daphne ontsnapte aan verkrachting doordat ze veranderde in een laurierboom. Toch was Apollo de vader van verschillende kinderen, onder wie de god van de geneeskunde Asclepius (bij Coronis), de veehoeder Aristauros (bij Cyrene) en Ion, voortgekomen uit zijn verkrachting van Creusa.

VERWANTE MYTHEN

De god uit het Midden-Oosten die het meest lijkt op Apollo, is de Hurritische god van de pest, Aplu.

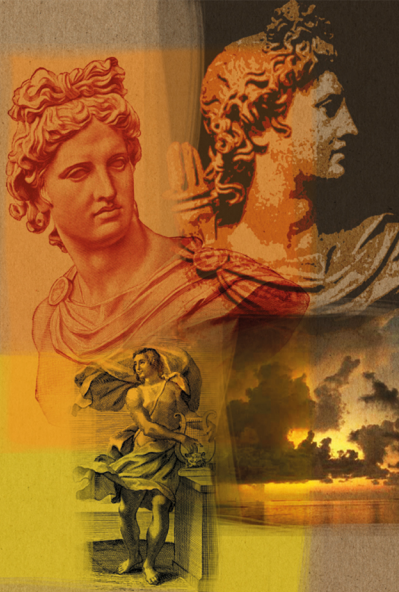
BIOGRAFIEËN (3 SEC.)

ZEUS/JUPITER
Koning van de Olympus, god van de hemel
Zie blz. 32

TEKST (30 SEC.)

Susan Casey

Deze god van de muziek, goede gezondheid en de zon is ook een wraakzuchtige, ziektebrengende god. Sommigen van zijn geliefden komen, net als zijn vijanden, ongelukkig aan hun eind.

TROJE

mythologie in 30 seconden

Volgens de Griekse mythologie was Troje een belangrijke handelsstad aan de westkust van het huidige Turkije en het toneel van een epische oorlog 'tussen de Trojanen, temmers van paarden, en de met brons gepantserde Achaeërs'. De oorlog begon toen Paris, zoon van de Trojaanse koning Priamus, op zoek ging naar de mooiste vrouw van de wereld en terugkwam met Helena, vrouw van de Spartaanse koning Menelaus. Daarop nam Agamemnon, Menelaus' broer, een duizendtal Griekse schepen mee voor een bliksemaanval op Troje. Maar de belegering liep uit en duurde vele jaren. Helden in beide kampen – Hector, Achilles, Ajax – vochten, ruzieden en stierven aan de voet van de zware muren van Troje terwijl de goden toekeken. Ten slotte viel de stad door een list. Odysseus bouwde het originele 'paard van Troje' – een reusachtige houten trofee die de Trojanen zegevierend binnenhaalden in hun stad, niet beseffend dat er Griekse soldaten in zaten. De rode haan kraaide boven Troje, Menelaus nam Helena terug en de Grieken – een deel van hen – keerden terug naar huis. Van Homerus via Euripides, Vergilius, Chaucer en Shakespeare tot de film *Troy* uit 2004, ontwikkelde de Trojaanse Oorlog zich tot een iconisch beeld van de roem, wreedheid en tragedie van de oorlog.

OVERWEGING (3 SEC.)
De legendarische stad Troje werd tien jaar door de Grieken belegerd. De Trojaanse Oorlog werd het archetypische westerse oorlogsverhaal.

ODYSSEUS (3 MIN.)
De oude Grieken namen aan dat Troje en de Trojaanse Oorlog feiten waren, maar historici dachten dat ze verzonnen waren. Rond 1870 beweerde de Duitse archeoloog en avonturier Heinrich Schliemann dat hij de ruïnes van Troje had ontdekt in Hissarlik in Turkije. Opgravingen op grote schaal duren voort en de meeste deskundigen nemen nu aan dat Troje wel bestond en dat er een strijd met een belegering heeft plaatsgevonden, maar of die de schaal had die wordt beschreven in de *Ilios*, blijft de vraag.

VERWANTE MYTHEN
Legenden van vergelijkbare epische afmetingen in andere culturen zijn de Indiase *Mahabharata*, het Duitse *Nibelungenlied* en het Franse *Chanson de Roland*.

BIOGRAFIEËN (3 SEC.)
HOMERUS
Voegde Griekse epische dichter, auteur van de *Ilios* en de *Odyssee*
Zie blz. 44
ACHILLES
Griekse strijder, held van de *Ilios*
Zie blz. 98
ODYSSEUS/ULYSSES
Koning van Ithaca en groot strateeg van de Trojaanse Oorlog
Zie blz. 102
AENEAS
Trojaanse held, stamvader van de Romeinen
Zie blz. 104

TEKST (30 SEC.)
Geoffrey Miles

De verovering van Troje is een van de bekendste mythologische verhalen.

JASON EN MEDEA

mythologie in 30 seconden

OVERWEGING (3 SEC.)

Medea's toverkracht hielp Jason het Gulden Vlies te bemachtigen. Ze trouwden en kregen twee kinderen, maar later liet Jason haar in de steek. Uit wraak doodde Medea hun kinderen.

ODYSSEE (3 MIN.)

Tovenarij werd vanouds geassocieerd met vreemde, verre oorden, waar de beschavingsregels niet golden. Medea was de nicht van de tovenares Circe, die in de *Odyssee* Odysseus' vrienden betovert. In sommige versies bezoeken Jason en Medea Circe om te worden gezuiverd na het doden van Medea's broer Absyrtus tijdens hun ontsnapping uit Colchis. Medea's naam betekent 'intrigante' en Jasons naam betekent 'genezer'. Geneeskunde en magie hingen nauw samen in de antieke wereld.

Jason was erfgenaam van de troon, maar kreeg opdracht van zijn oom Pelias om het Gulden Vlies te bemachtigen, de gulden vacht van een gevleugelde ram uit Colchis, het huidige Georgië. In de *Argonautica* vertelt Apollonius van Rhodos hoe Jason met hulp van de Argonauten in Colchis aankwam, maar onmogelijke opdrachten kreeg van koning Aietes. De koningsdochter Medea werd verliefd op Jason. Toen Jason beloofde dat hij met haar zou trouwen, gebruikte zij haar toverkracht om hem te helpen het Gulden Vlies te bemachtigen. Op hun terugtocht naar Griekenland doodde zij de reus Talos, die het schip tegenhield. Nadat ze naar Corinthe waren getrokken, liet Jason Medea voor de koningsdochter in de steek; in de beroemde versie van Euripides nam Medea wraak door het doden van de twee kinderen die ze met Jason had. Jasons verhaal vervaagt hier, met een voorspelling dat hij zou omkomen door een plank van zijn oude schip, de *Argo*. Medea verliet Corinthe en werd in Athene verwelkomd door koning Aegeus. Ze vluchtte uit Athene nadat ze had geprobeerd Aegeus' stiefzoon, Theseus, te doden en reisde naar het oosten, waar haar zoon Medus de stamvader werd van de 'Meden'. Na haar dood werd Medea overgebracht naar de Elysijsche Velden en trouwde ze met Achilles.

VERWANTE MYTHEN

Net als Medea neemt Clytemnestra wraak op haar man Agamemnon, deels omdat hij uit Troje naar huis kwam met een maitresse, Cassandra, maar ook omdat hij, net als Medea, hun dochter Iphigenia had geofferd.

BIOGRAFIEËN (3 SEC.)

APOLLO
Olympische god van de zon, de muziek en de poëzie
Zie blz. 42

ACHILLES
Grootste held van de Trojaanse Oorlog, zoon van de rinf Thetis
Zie blz. 98

THESEUS
Heroïsche stichter van Athene, orwettige zoon van koning Aegeus
Zie blz. 106

TEKST (30 SEC.)

Emma Griffiths

De gekwetste Medea neemt wraak op Jason door hun beide kinderen te doden.

